

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2022, 6(4): 969-987.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1134](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1134)

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Turizm Yazınında Toplumsal Cinsiyet: Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Bulut SEVEN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak, e-posta: bulutseven89@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3068-666X>

Emine Aky POLAT, Yüksek Lisans Öğrencisi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, e-posta: akyapolaat@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6325-0344>

Dr. Öğr. Üyesi Adem YAVAŞ, Kocaeli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Kocaeli, e-posta: adem.yavas@kocaeli.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0300-2135>

Doç. Dr. Tolga Fahri ÇAKMAK, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Karadeniz Ereğli Turizm Fakültesi, Zonguldak, e-posta: tolgafahricakmak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7952-1102>

Öz

Bu araştırmanın amacı turizm konulu lisansüstü tezler içerisinde “toplumsal cinsiyet” başlığını içeren çalışmaların bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda yapılan çalışmada incelenen lisansüstü tezler Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) Tez Merkezi’nden ulaşılmıştır. 2006-2022 yılları arasında erişime açık olan 7’si doktora ve 24’ü yüksek lisans tezi olmak üzere toplam 31 lisansüstü tez çalışma kapsamına dâhil edilmiştir. Çalışma Türkiye’de turizm ve toplumsal cinsiyet kavramlarının ilk kez bibliyometrik analiz yöntemiyle ele alınması açısından önem arz etmektedir. Araştırma sonuçlarına göre “turizm” konulu ve içerisinde “toplumsal cinsiyet” başlığı bulunan lisansüstü tezlerinin büyük çoğunluğunun yüksek lisans derecesine sahip tezler olduğu gözlemlenmiştir. Yazılan lisansüstü tezlerin yöntemleri incelendiğinde; nicel yöntemin 16, nitel yöntemin 14 ve karma yöntemin 1 tezde kullanıldığı görülmüş ve kullanılan yöntem sayılarında yakınlık olduğu anlaşılmıştır. Lisansüstü tez çalışmalarını yürüten 62 birey biyolojik cinsiyet bakımından incelendiğinde ise, kadın bireylerin (44) çalışmaya daha çok önem verdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Toplumsal Cinsiyet, Bibliyometrik Analiz, Kadın, Erkek.

Makale Gönderme Tarihi: 02.09.2022

Makale Kabul Tarihi: 18.12.2022

Önerilen Atf:

Seven, B., Polat, E. A., Yavaş, A. ve Çakmak, T. F. (2022). Turizm Yazınında Toplumsal Cinsiyet: Türkiye’de Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 969-987.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2022, 6(4): 969-987.

DOI: [10.26677/TR1010.2022.1134](https://doi.org/10.26677/TR1010.2022.1134)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Gender in Tourism Literature: Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses in Turkey

Bulut SEVEN, MSc. Student, Zonguldak Bülent Ecevit University, Institute of Social Sciences, Zonguldak, e-mail: bulutseven89@hotmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3068-666X>

Emine Akya POLAT, MSc. Student, Kocaeli University, Institute of Social Sciences, Kocaeli, e-mail: akyapolaat@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6325-0344>

Assistant Prof. Dr. Adem YAVAŞ, Kocaeli University, Faculty of Tourism, Kocaeli, e-mail: adem.yavas@kocaeli.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0300-2135>

Associate Prof. Dr. Tolga Fahri ÇAKMAK, Zonguldak Bülent Ecevit University, Karadeniz Ereğli Tourism Faculty, Zonguldak, e-mail: tolgafahricakmak@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7952-1102>

Abstract

The purpose of this research is to examine the studies that contain the title of "gender" in postgraduate theses on tourism by using the bibliometric analysis method. For this purpose, the postgraduate theses examined in the study are accessed from Higher Education Institution Thesis Center. Between 2006 and 2022, a total of 31 postgraduate theses which were open to access, 7 of which were doctoral and 24 of which were master's, were included in the scope of the study. This study is important in terms of addressing the notions of tourism and gender in Turkey for the first time with the bibliometric analysis method. According to research results, it can be observed that the majority of the postgraduate thesis on "tourism" and the title of "gender" are theses with a master's degree. When the methods of the postgraduate theses are examined; It was seen that the quantitative method was used in 16 theses, the qualitative method was used in 14 and the mixed method was used in 1 thesis and it was understood that there is a closeness in the number of methods used. When 62 individuals carrying out their graduate thesis studies are examined in terms of biological sex, it's detected that female individuals (44) attach more importance to the study.

Keywords: Tourism, Gender, Bibliometric Analysis, Female, Male.

Received: 02.09.2022

Accepted: 18.12.2022

Suggested Citation:

Seven, B., Polat, E. A., Yavaş, A. and Çakmak, T. F. (2022). Gender in Tourism Literature: Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses in Turkey, *Journal of Turkish Tourism Research*, 6(4): 969-987.

© 2022 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

Toplumlar var olmak ve düzen ile birlikte sürdürülebilirlik sağlamak adına doğada bulunanın aksine doğal olmayan yöntemlerle kültür inşasını biçimlendirmiştir. Bu inşa sürecinde sayısız tanımlama yapılmış ve bireyler kontrol altında tutulmak istenmiştir. Bu tanımların başında ise toplumsal cinsiyet kavramı ön plana çıkmaktadır (Bingöl, 2014:108). Toplumbilimci İngiliz yazar Ann R. Oakley, 1972 yılında yayımlanan “Sex, Gender and Society” isimli kitabında erkek ve kadın olgularını biyolojik cinsiyet (sex) ile betimlerken, toplumsal cinsiyet (gender) kavramıyla ise toplumun cinsiyet ikiliğine yüklediği anlamları ve beklentilerini tanımladığını ifade etmektedir. (Vatandaş, 2007:31). Toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkek bireyleri sosyo-kültürel değerleri ölçüğünde roller ve sorumluluklarla donatmakla kalmayıp (Kara ve Karaca, 2022:393), kendini bu cinsiyet ikiliği dışında tanımlayan, farklı yönelim gösteren bireyleri de toplumdaki ayrıştırmaktadır (Karabatan ve Balcıoğlu, 2021:170).

Birçok alanda olduğu gibi turizm disiplinde de toplumsal cinsiyet üzerine araştırmalar yoğunlaşmakta ve sayısal anlamda günden güne artmaktadır (Ergün ve Kalıpçı, 2020:445). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet ve turizm temalı tezlere bibliyometrik analiz yönteminin uygulanmasının önemi ortaya çıkmaktadır. Bibliyometrik yöntemin bir disiplinin incelenerek gelişmesinde büyük öneme sahip olduğu düşünülmektedir (Akkaşoğlu vd., 2019:1201). Bibliyometrik yöntem, birçok disiplinde olduğu gibi turizm disiplinde de alanın gelişmesine yardımcı olmakta ve yapılan araştırmaların kalitesini tespit etmekte faydalı bir yöntem olarak bilinmektedir (Hall, 2011:18).

Araştırma, geçmişten günümüze toplumsal cinsiyet ve turizm temalı tezlerin yönelimlerinin hangi ölçekte var olduğuna dair tespiti bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca yapılan literatür araştırmasında toplumsal cinsiyet ve turizm kavramlarını çözümlenmek adına herhangi bir bibliyometrik çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda iki kavramın tezler ölçüğündeki verilerini sunabilmek adına Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi’nde var olan 31 tez incelemeye alınmıştır. Çalışmada sırasıyla toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kavramlarının temel farkı, toplumsal cinsiyet eşitliği ve toplumsal inşa sürecinin turizm alanına yansımaları hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca diğer disiplinlerle ilişkisine dair bazı çalışma alanları sunulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı olarak toplumsal cinsiyet ve turizm temasını içeren lisansüstü tezlerin hangi disiplinlerle ilişkili oldukları ve tezleri yürüten bireylerin biyolojik cinsiyet bakımından hangi ağırlıkta eğilim gösterdikleri konularının ortaya konulmasında önem arz edeceği düşünülmektedir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Cinsiyet, bireye doğuştan atfedilen ve atanmış cinsiyetin fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanmaktadır (Esen vd., 2017:47). Geçmişten günümüze tıp, biyoloji, sosyoloji, felsefe gibi disiplinlerin gerçekleştirdiği çalışmalarda yer verilen bu kavram, toplumsal bir anlam ifade etmekle birlikte yorumlanma şekli toplumdaki farklılıkların göstergesidir (Ünal vd., 2017:228). Her toplumda farklı algılanan ve bu algılamaya biçimi farklı kelimelerle ifade edilen cinsiyetin toplumsal anlamı, İngilizcede “gender” olarak ifade edilirken bu kavram Türkçede “toplumsal cinsiyet” olarak ifade edilmektedir (Akın, 2007:2; Zeybekoğlu, 2009:1). Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları genellikle birbirine karıştırılmakta ve bu iki olgu arasındaki fark şu şekilde özetlenebilmektedir; cinsiyet bireyin fizyolojik ve biyolojik özellikleriyle ilgiliyken, toplumsal cinsiyet kişinin cinsiyetine atfedilen roller ve sorumluluklar ile ilgilidir (Gönenc vd., 2018:24).

Toplumsal cinsiyet olgusuna genel bir yaklaşımla bakıldığında bu kavram; sanayileşme ile birlikte ortaya çıkan "iş bölümü" ile paralellik göstermekle birlikte cinsiyete dayalı keskin iş bölümleri, roller ve sorumluluklar oluşturmaktadır (Erikli, 2020:41). Toplumsal cinsiyet ise bu bağlamda bir inşa süreci olarak düşünülebilir. Birey daha hayata gelmeden bu insanın parçası olmakta ve bu insanın ilk temeli ailede atılmaktadır. Cinsiyet öğrenildiğinde alınan giysilerin, oyuncakların renginin, biçiminin nasıl olacağı gibi eylemlerle bu inşa sürecinin ilk adımı tamamlanmış olur (Vatandaş, 2007:30; Uzun, 2022:182). Doğduktan sonra ise bireyin nasıl davranacağı, fiziksel özelliklerinin nasıl olacağı (saç, kıyafet vb.), hangi rol ve sorumluluklarının olacağı toplum tarafından norm olarak belirlenmekte ve bireyden hayatı boyunca bu normlara göre hayatını şekillendirmesi beklenmektedir (Metin, 2011:87; Özen ve Can, 2018:14). Birey yaşamını devam ettirirken cinsiyete dayalı bu rol ve sorumluluklar kadınlar tarafından ev içi işlerle ilgilenmek gibi temel rolleri kapsarken (yemek, temizlik, çocuk bakma vb.) erkekler ise; daha çok toplumsal hayata karışma, çalışıp para kazanarak evine bakma gibi sorumluluklarla karşı karşıya kalmakta ve bu inşa sürecini sürdürmektedir (Günay ve Bener, 2011:158; Yılmaz, 2018:61).

Bireyin toplumsal cinsiyet inşa süreci devam ederken toplumsal cinsiyet normlarını algılayışını etkileyen unsurlar bulunmakta ve bu unsurlar bireyin cinsiyeti ve toplumu algılamasında büyük rol oynamaktadır. Bu süreçte birey toplumsal cinsiyet sosyalizasyonunu öğrenmekte (Acar-Erdol ve Gözütok, 2019:1499), ve bu öğrenmenin ilk adımı ailede başlamaktadır (Sarı, 2011:497). Anne ve baba bireyi büyütürken kendi yaşamlarında yaptıkları her şeyi bilerek ya da bilmeyerek bireye aktarmakta ve birey belirli bir yaşa kadar ailesinden ve çevresinden öğrendiği bilgileri kendi hayatına uygulamaktadır (Ünal vd., 2017:228). Aile kadar önemi büyük olan bir diğer unsur da kültürdür. Her birey farklı kültürlerle doğmakta ve o kültürün gerektirdiği normlara göre hayatını sürdürmeye baskılanmaktadır (Sofuoğlu, 2010:83). Kültürel olarak ise cinsiyetlere uygun görülen rol ve sorumluluklar zaman geçtikçe cinsiyet kalıplarına dönüşmekte daha keskin bir şekilde bireylere dayatılmaktadır.

Toplumsal cinsiyet kalıpları; topluma empoze edilen normlar olarak kabul edilmekte, bu normlar ikili cinsiyet kategorisine dâhil olan kadın ve erkek kavramlarına büyük zorluklar çıkartabilmektedir. (Esen vd., 2017:47). Bu söylem doğrultusunda toplumsal cinsiyet kalıplarının kadın üzerinde olumsuz etkisinin daha büyük olduğu bilinmekte ve bu durumun yansıması olarak kadınların hem özel alanlarda hem de kamusal alanlarda ikinci plana atıldığı düşünülmektedir (Akın, 2007:1; Demir, 2011:767). Ayrıca ikili cinsiyet kategorisi dışında kalan cinsel kimlik ve yönelimlere sahip olan bireylerin hayatlarında da olumsuzluğa sebep olan toplumsal cinsiyet kalıpları (Bora, 2012:10), bireylerin toplumun neredeyse her alanında ötekileştirilmeye maruz kalmalarına ve kabul görmemelerine neden olmaktadır (Uluyol, 2016:87; Aykaç, 2020:88).

Bu noktada literatür incelendiğinde "toplumsal cinsiyet eşitliği" kavramı ön plana çıkmaktadır. Öncelikle eşitlik kavramı TDK tarafından üç şekilde tanımlanmaktadır. Bunlardan birincisi "*iki veya daha çok şeyin eşit olması durumu, denklik, müsavilik, müsavat, muadelet*", ikincisi "*kanunlar yönünden insanlar arasında ayırım bulunmaması durumu*" son olarak "*bedensel, ruhsal başkalıkları ne olursa olsun insanlar arasında toplumsal ve siyasi haklar yönünden ayırım bulunmaması durumu*" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet eşitliği ise; toplumda yaşayan bireylerin cinsiyeti, cinsel kimliği ya da cinsel yönelimi her ne olursa olsun ötekileştirilmeye maruz kalmadan eşit bir şekilde yaşamalarını ifade etmektedir (Turan ve Şen, 2014:54; Öcal, 2021). Toplum tarafından bireylere dayatılan rol ve sorumlulukların eşit olmaması durumu anlamına gelen "toplumsal cinsiyet eşitsizliği" ise; bireyin toplum üzerinde imkân verilen fırsatları eşit olarak kullanamaması, hak ve özgürlüklerin cinsiyete göre eğilim göstermesi gibi anlamları da taşımaktadır (Erikli, 2020:41; Çumur, 2021:26). Bu durum, ikili cinsiyet kategorisine giren kadın ve erkeklerin aynı zamanda farklı cinsel ve yönelimlere sahip olan bireylerin hizmet

alma, çalışma hayatı gibi konularda yaşadığı ayrımcılık gibi durumları ifade eden bir kavram olarak da bilinmektedir (Ataklı-Yavuz, 2016:79; Acar-Erdur ve Ozgunlu, 2020:480; Yıldırım, 2021:322).

Yukarıda bahsedilen toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin görüldüğü bir alan olan çalışma hayatında bazı mesleklerin “kadın mesleği” bazı mesleklerin ise “erkek mesleği” olarak nitelendirildiği görülmektedir. Bu durumda cinsiyet ile bağdaştırılan çoğu meslek bireyin cinsiyeti dolayısıyla nitelendirilen meslekte çalışmama durumuna neden olabilmektedir (Tekin, 2017:672). Günümüzde ise ekonomik ve toplumsal hayatta yaşanan değişim ve gelişimler sayesinde cinsiyete dayalı meslek sınıflandırmaları azalım göstermekte ve her iki cinsiyetin de çalıştığı meslek grupları çeşitlenmektedir. Bu doğrultuda çeşitli meslek gruplarından birisi olan ve “emek-yoğun” yapısıyla bilinen hizmet sektörünün, çalışma hayatında işgücü ve istihdam yaratma konusunda oldukça önemli bir sektör haline geldiği görülmektedir (Karaman, 2018:23; Boyacıoğlu ve Elmas, 2019:33).

Hizmet sektörlerinden birisi olan turizm de ise, tıpkı diğer iş alanları gibi emek-yoğun yapısı ile karşılaşılmaktadır (Erdem, 2004:35; Aksu ve Bucak, 2012:8; Akın vd., 2012:75). Turizm sektörü genel bir tanımla; talep olgusu ile doğrudan orantılı, çalışma sürelerinin diğer sektörler göre daha fazla olduğu, aynı zamanda nitelikli işgücüne daha az ihtiyaç duyulan bir sektör olarak bilinmektedir (Ardıç-Yetiş ve Çalışkan, 2020:113). Bu sektör genellikle ülkelere ekonomik olarak; “iç ödemeler dengesi, ek ihracat, iç fiyatlar, devletin gelir ve giderleri, döviz kuru vb.” gibi yönlerden etkisi olmakla birlikte istihdam yaratmada önemli rol oynayan bir sektördür (Emekli, 2005:100; Tutar vd., 2013:14; Tekin, 2017:670; Arabacı, 2018:105-106). Bu sektör dâhilinde yapılan bütün turistik harcama davranışları ekonomi ile birlikte istihdam yaratmakta ve böylece ülkenin genel istihdam hacmine de katkı sağlamaktadır (Şit, 2016:103). Ülke ekonomisi ve istihdam yaratma için önemli bir sektör olan turizmde istihdam imkânlarının her geçen gün artış gösterdiği görülmekte ve buna bağlı olarak toplumsal cinsiyet eşitsizliği bu sektörde de kendini göstermektedir (Avcı, 2021:1; Tekin, 2017:670).

Turizm sektöründe toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri genel olarak, düşük ücret, mobbing, cam tavan sendromu ve taciz gibi unsurlarla ortaya çıkmakta ve bu eşitsizlikleri genel olarak kadınların yaşadığı düşünülmektedir (Aydın-Tükeltürk ve Şahin-Perçin, 2008:115-116; Nağacı-İkiz, 2020:319; Özdemir-Akgül, 2020:163). Kadınların iş yaşamlarında karşılaştıkları sorunların ise genel olarak cinsiyet ayrımcılığı olgusuyla ilgili olduğu belirtilmekle birlikte bu durumun kadınlar açısından hem ev işleri hem de anne olma gibi sosyolojik yaklaşımlarla paralellik sergilediği ortaya konulmaktadır (Pelit vd., 2016:46).

Toplumsal cinsiyet, turizm dışında farklı disiplinler tarafından da çalışılan ve incelenen bir alandır. Bu konuda yapılan çalışma alanlarına ve çalışma konularına kısaca örnek vermek gerekirse; sosyoloji disiplinde “toplumsal cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet politikaları, toplumsal cinsiyet rolleri, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet görünümleri, kadın çalışmaları, erkeklik çalışmaları ve cinsiyet ayrımcılığı” gibi konularla literatürde yer almaktadır (Vatandaş, 2007; Bora, 2012; Can, 2013; Bingöl, 2014; Çelik, 2016; İçli, 2017; Özdemir, 2019). Psikoloji ve sağlık alanında ise genellikle “bireylerin toplumsal cinsiyet algı ve tutumları, toplumsal cinsiyetin neden olduğu kaygı ve stres, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sağlığa etkileri” gibi araştırma konularıyla sunulmaktadır (Güvenç ve Aktaş, 2006; Güldü ve Kart, 2009; Şimşek, 2011; Çetinkaya, 2013; Özplut ve Özvarış, 2018). Görüldüğü üzere toplum üzerindeki ilişkileri şekillendiren toplumsal cinsiyet olgusu, toplumun birçok alanında kendini göstermekte ve günümüzde bu olgu üzerine yapılan çalışmalar devamlılık göstermektedir (Kara ve Gürhan, 2013:70; Çetin ve Bilir-Güler, 2018:47).

YÖNTEM

Nicel bir çalışma olan bibliyometrik yöntem (Evren ve Kozak, 2014:67), zamanı ve alanı belli olan mevcut bilimsel yayınların birbirleriyle korelasyonları ve nicel verilerinin analiz edilmesinde, gerekli karşılaştırmaların yapılmasında, hâlihazırdaki çalışmalar hakkında bilgiye ulaşmada ve de ne tür araçların kullanılıp nasıl sonuçlara varıldığını bulmada çok etkili bir yöntemdir (Zengin ve Cengiz, 2021:2242). Ayrıca bibliyometrik yöntem alandaki araştırmacıların ilgilerini ve yoğunluklarının yönünü anlamada yardımcı olurken, diğer yandan alan araştırmalarında nesnelliği ön plana çıkarmaktadır (Zupic ve Cater 2015; Aktaran: Haydaroğlu, 2022:71). Bu görüşlere ek olarak Samiee ve Chabowski (2012) ise bibliyometrik yöntemi tanımlarken, farklı disiplinlerin birbirlerine bakışlarını anlamada ve bilimsel araştırmaların perspektiflerini geliştirmede önemli bir rol oynadığını belirtmektedir (Saatçı ve Aksu, 2020:113).

Temelinin 1927 yılına dayandığı düşünülen bibliyometri üzerine ilk çalışma “Journal of the American Chemical Society” dergisinde yer alan yayınların birçok farklı yönden analiz edilmesiyle bilinse de ilk olarak Alan Pritchard’ın 1969 yılında terimsel anlamda literatüre eklediği bir kavram olarak ön plana çıkmaktadır (Yelman, 2022:218). Türkiye’de ise ilk bibliyometrik çalışma “Growth in Turkish Positive Basic Sciences” ismiyle 1970 yılında Ahmet Kemal Özinönü tarafından yayımlanmıştır.

Bu noktada bibliyometrik çalışmalara konu olan en önemli alanlardan biri de yayımlanmış tezlerdir. Tez çalışmaları dahil olduğu alandaki bilimsel bulguları sunmada büyük önem arz etmektedir. Bunun yanı sıra geçmişteki ayrıca gelecekteki eğilimleri göstermede ve de öngörü sergilemede temel bir noktada bulunmaktadır (Ödemiş, 2022:529). Turizm alanındaysa son zamanlardaki çalışmaların gelmiş olduğu nokta ve niceliksel bazda yeri düşünülünce bibliyometri yönteminin bu alandaki çalışmaları 2000’li yılların başından itibaren gittikçe artmaktadır (Nebioğlu ve Kalıpçı, 2020:4).

Toplumsal cinsiyet ve turizm kavramlarının tek potada eritildiği tezlerin incelendiği bu çalışmada Yükseköğretim Kurulu (YÖK) ulusal tez merkezi veri tabanı olarak kullanılmış ve bahse konu olan tezlere 06.07.2022 ile 07.07.2022 tarihleri arasında erişilmiştir. Ayrıca araştırma yapılırken, turizm konulu tezler içinde “Ayrımcılık, Cinsel Kimlik, Cinsel Yönelim, Cinsiyet, Sosyalizasyon ve Toplumsal Cinsiyet” kavramları incelemeye alınmıştır. Bu noktada yalnızca başlıklarda arama yapılmayıp aynı zamanda özet içinde de belirtilen kavramlar aratılmıştır. Ulaşılan 51 adet tez incelenmiş ve toplumsal cinsiyet kavramına direkt olarak yer veren 32 adet yüksek lisans ve doktora tezi tespit edilmiştir. Ancak 1 tezin erişime kapalı olduğu gözlemlenmiş ve ilki 2006 yılında yayımlanmış kalan 31 tezin çalışmaya dahil edilmesine karar verilmiştir.

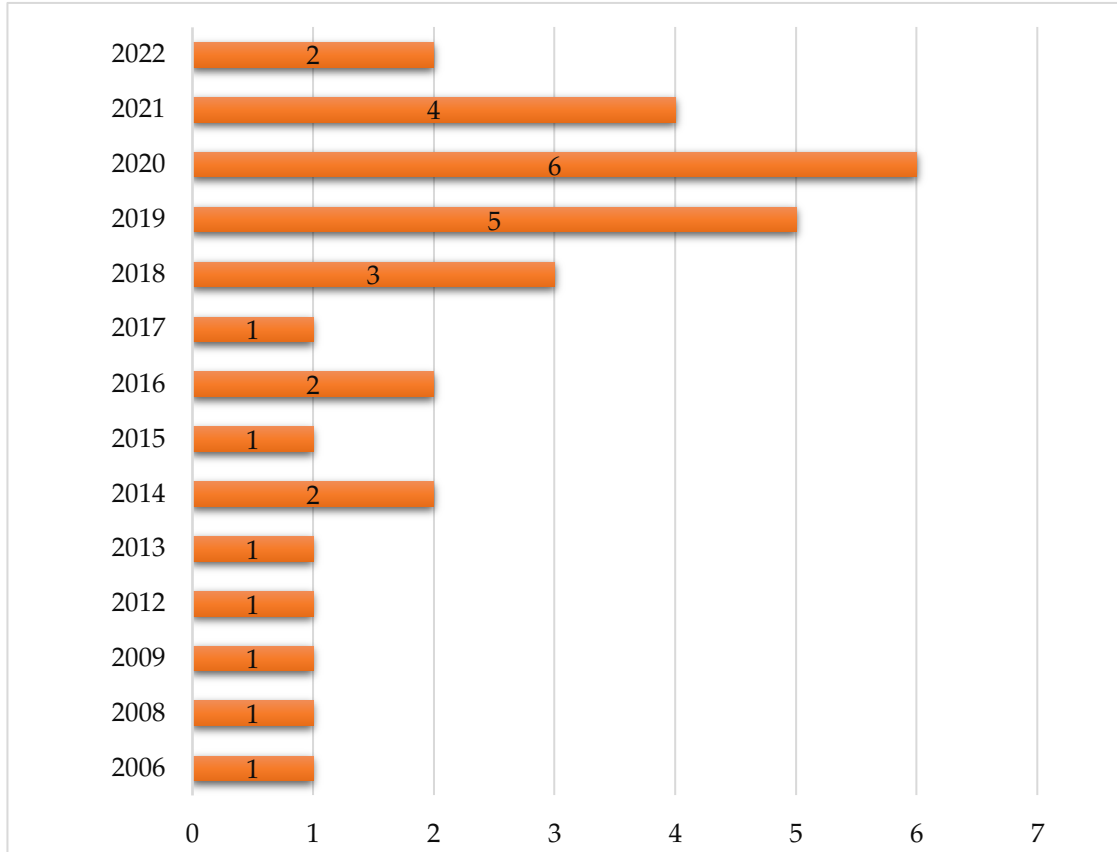
Bu çalışmada veri toplama metodu olarak tercih edilen yöntem doküman incelemesidir. Kırıl (2020:174)’a göre doküman incelemesi; yazılı ya da elektronik belgelerin sistemli bir şekilde çözümlenebilmesinde kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir. Bu bağlamda araştırmaya yön verecek olan parametreler şu şekilde belirtilmiştir:

- 1.Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıl gerçekleşmiştir?
- 2.Araştırmada yer alan lisansüstü tezler hangi üniversitelerde yürütülmüştür?
- 3.Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin yürütüldüğü enstitüler hangileridir?
- 4.Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nedir?
- 5.Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin akademik düzeyleri ve yazım dilleri nelerdir?
- 6.Araştırmaları yürüten bireylerin biyolojik cinsiyet bakımından dağılımı nasıldır?
- 7.Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı nasıldır?

8. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin sayfa istatistikleri nelerdir?
  9. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin anahtar kelime istatistikleri nelerdir?
  10. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerdeki anahtar kelimelerin sıklık düzeyleri nasıldır?
  11. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerin yöntem ve veri toplama araçları nelerdir?
  12. Araştırmada yer alan lisansüstü tezlerde kullanılan kaynaklar yerli ve yabancı olması bakımından nasıl dağılım göstermiştir?
- Yukarıda belirtilen sorular doğrultusunda konuya dahil olan tezler incelenip, gerekli istatistik ve görsellerle vurgulanmakta ve bu incelemeler aşağıdaki bulgular başlığı altında detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

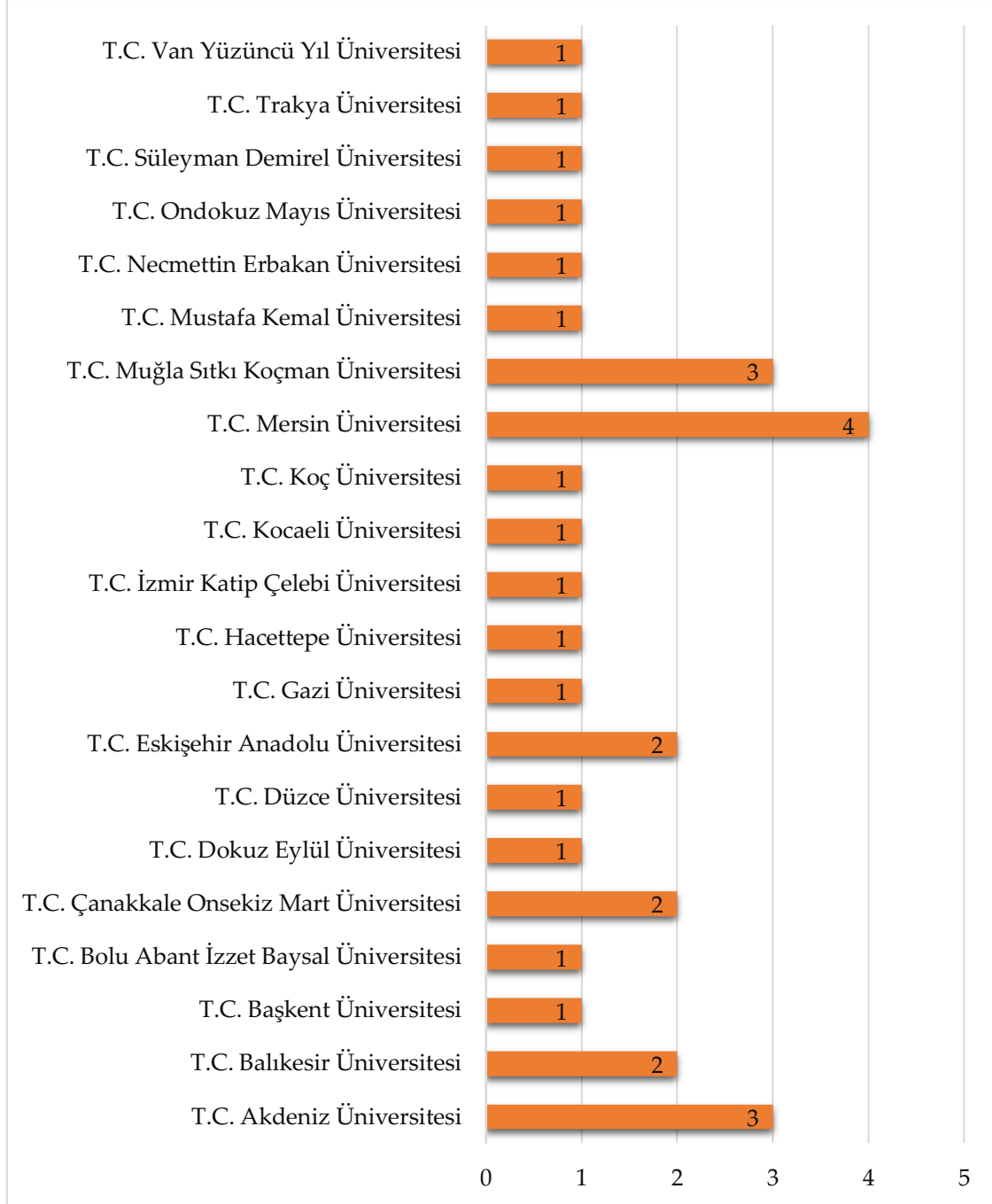
BULGULAR

Toplamda 31 adet lisansüstü tezin incelendiği bu çalışmada, “tezlerin sayılarının yıllara göre dağılımı”, “tezlerin üniversitelere göre dağılımı”, “tezlerin enstitülere göre dağılımı”, “tezlerin anabilim dallarına göre dağılımı”, “tezlerin akademik düzey ve yazım dillerine göre dağılımı”, “tezlerin yazar ve danışmanlarının biyolojik cinsiyetleri bakımından dağılımı”, “tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı”, “tezlerin sayfa sayılarına göre istatistikleri”, “tezlerin anahtar kelimelerinin istatistikleri”, “tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin sıklığı”, “tezlerde kullanılan yöntemler ve veri toplama araçları”, “tezlerde kullanılan kaynakların istatistikleri” olmak üzere toplam 12 başlık, tablo (1) ve grafikler (11) altında toplanarak araştırma bulgularına dair incelemeler yapılmıştır.

Grafik 1. Tez Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

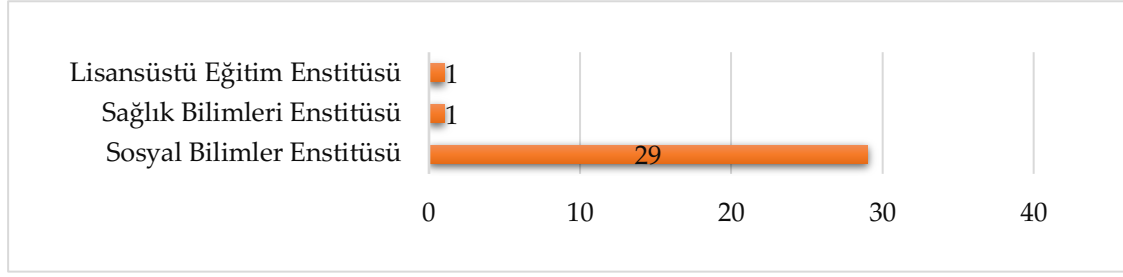
Grafik 1'e göre; ilgili lisansüstü tezlerin 2006 yılında yazılmaya başlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda 2022 yılına kadar yazılan tezlerin 2020 yılında 6 (%19,35) adet lisansüstü teziyle çoğunluk gösterdiği, 2019 yılında 5 (%16,13) adet lisansüstü tezin ve 2021 yılında 4 (%12,90) adet lisansüstü tezin yazıldığı görülmektedir.

Grafik 2. Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

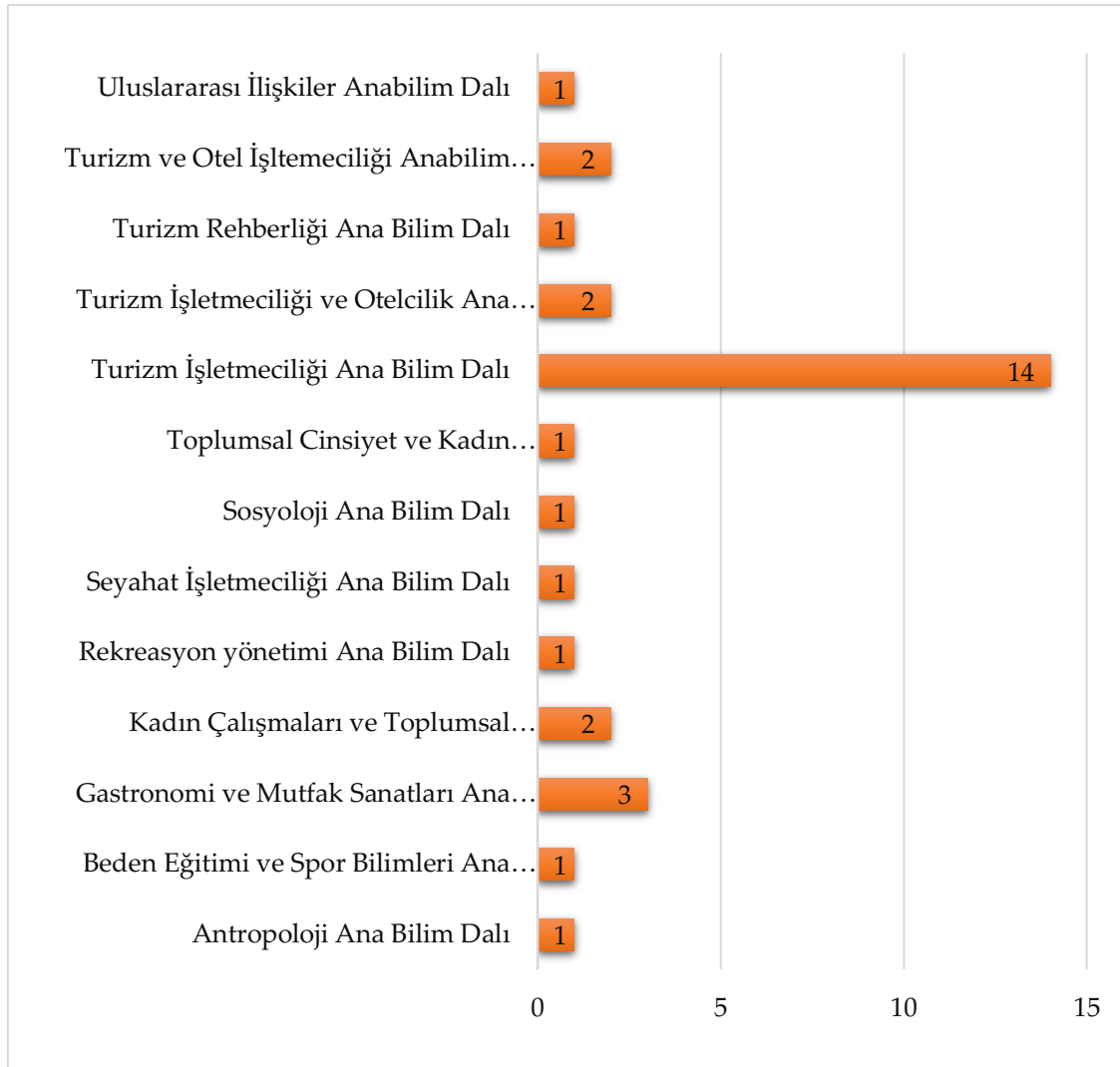
Grafik 2'ye göre; ilgili lisansüstü tezlerin hangi üniversitelerde yapıldığı incelendiğinde, toplam 21 üniversitede 31 (%100) adet lisansüstü tezin gerçekleştirildiği görülmektedir. Üniversitelere bakıldığında ise, toplam 4 (%12,90) adet lisansüstü tezin yapıldığı Mersin Üniversitesi öne çıkarken, hemen ardından 3 (%9,68) adet lisansüstü teze Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi gelmektedir.

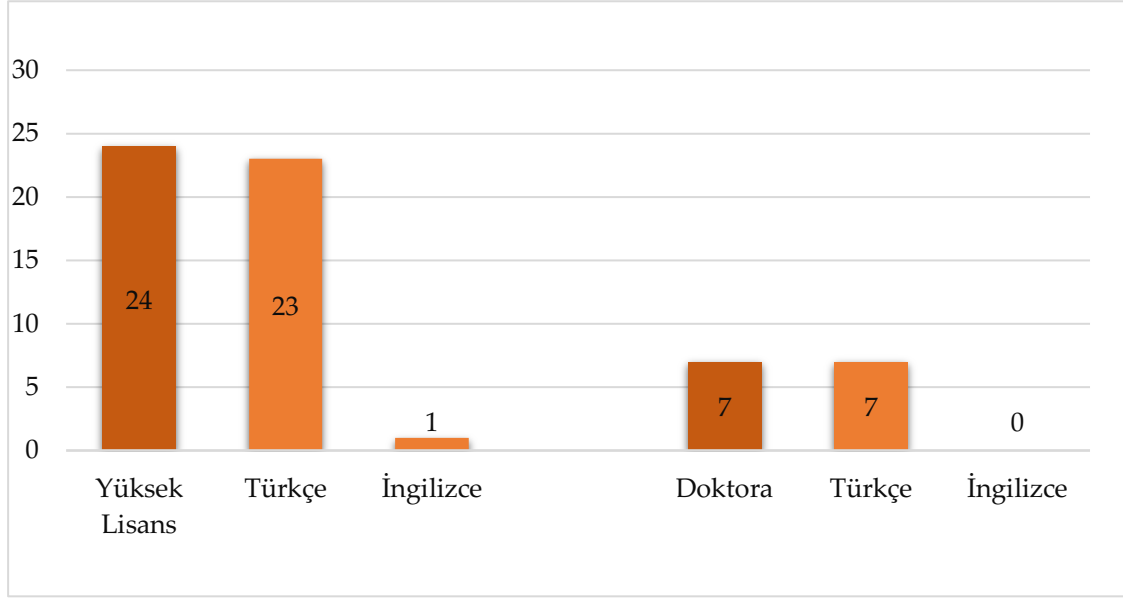
Grafik 3. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Grafik 3'e göre; ilgili lisansüstü tezlerinin 3 enstitü altında yazıldığı görülmektedir. Enstitüler içerisinde 29 (%93,55) tezin yazıldığı Sosyal Bilimler Enstitüsü en yüksek orana sahip olurken, kalan 2 (%6,45) adet tezin ise 1'er (%3,23) tez ile Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yazıldığı görülmektedir.

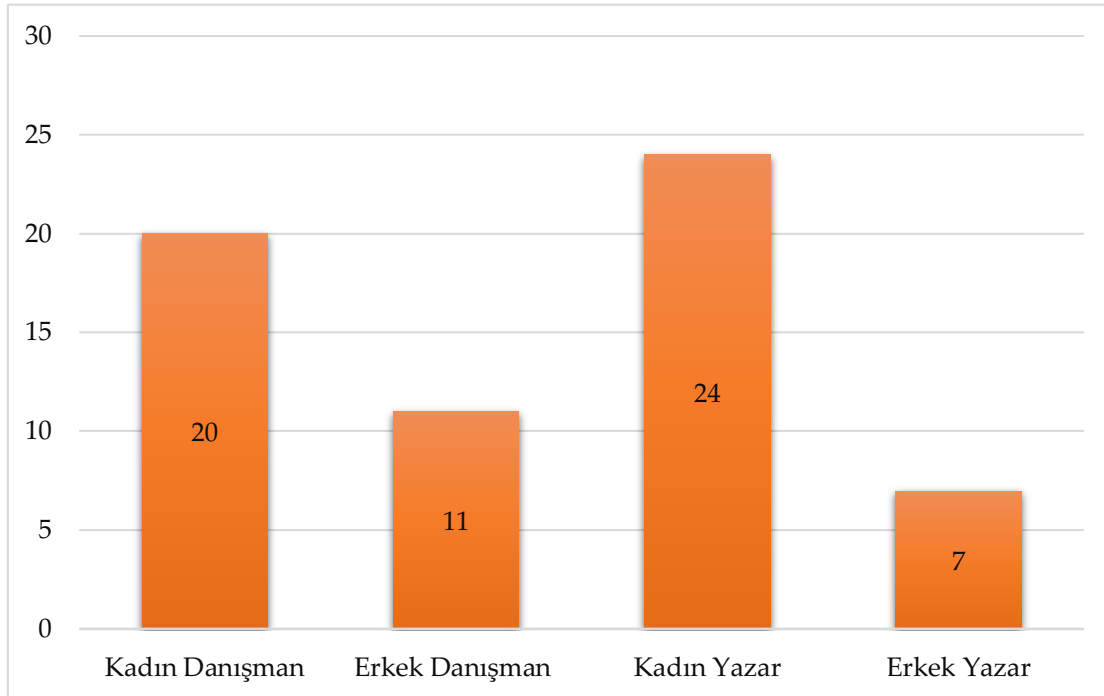
Grafik 4. Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Grafik 4'e göre; ilgili lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı incelendiğinde Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı 14 (%45,16) tez ile en yüksek orana sahiptir. Ardından 3 (%9,68) tez ile Gastronomi ve Mutfak Sanatları Ana Bilim Dalı gelirken, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Ana Bilim Dalı, Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Ana Bilim Dalı'nda yazılan 2 (%6,45) adet tezlerde eşitlik olduğu görülmektedir.

Grafik 5. Tezlerin Akademik Düzeylerine ve Yazım Dillerine Göre Dağılımı

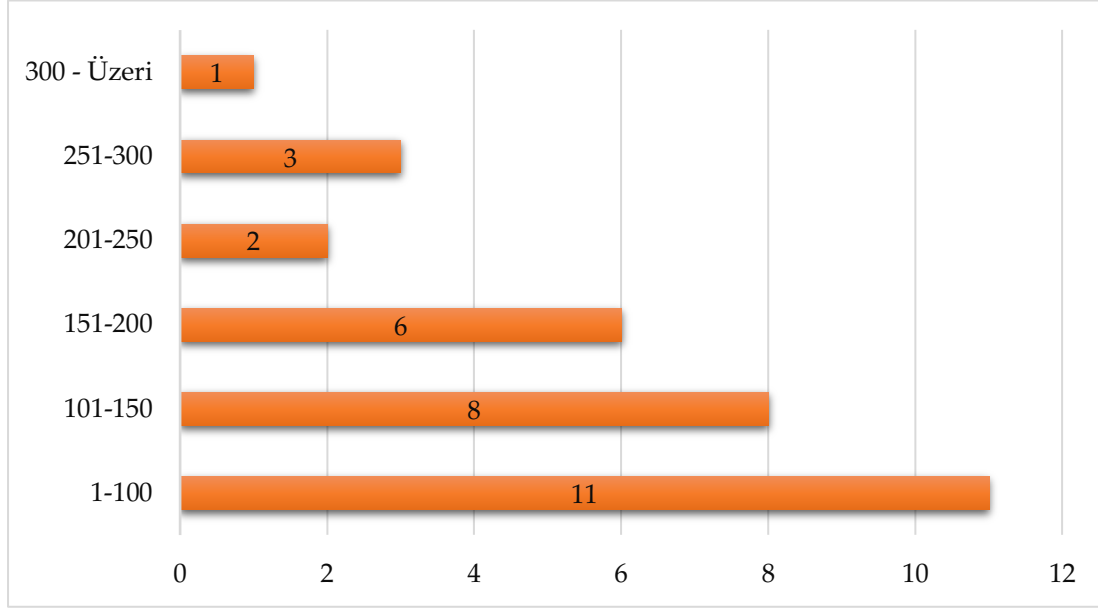
Grafik 5'e göre; araştırma kapsamına dâhil olan toplam 31 adet ilgili lisansüstü tezin çoğunluğunu yüksek lisans derecesine sahip olan tezlerin oluşturduğu görülmektedir. Yüksek lisans derecesinde yazılan 24 adet lisansüstü tez çalışmanın %77,42'sini oluştururken, doktora derecesinde yazılan 7 adet lisansüstü tez ise çalışmanın %22,58'ini oluşturmaktadır. Ayrıca ilgili 31 adet lisansüstü tezin 30 (96,77) adedinin Türkçe diliyle yazıldığı görülürken, 1 (%3,23) adet İngilizce lisansüstü tez bulunmaktadır. Bu tez ise Koç Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı'nda yazılan bir yüksek lisans tezidir.

Grafik 6. Tezlerin Yazar ve Danışmanlarının Biyolojik Cinsiyetleri Bakımından Dağılımı

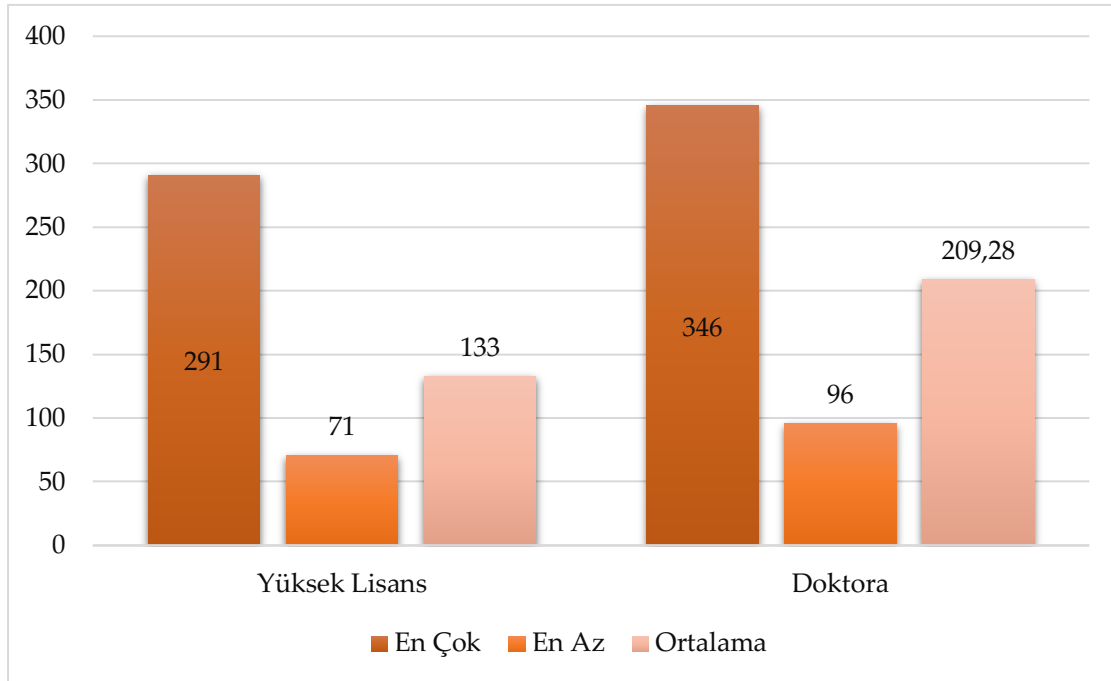
Grafik 6'ya göre; araştırmaya dâhil edilen 31 adet ilgili lisansüstü tezin yazarları ve danışmanlarının biyolojik cinsiyetleri ile ilgili bilgi verilmektedir. Buna göre öncelikle lisansüstü tez yazarlarının 24 (%77,42) tanesini kadın yazarlar oluştururken, 7 (%22,58) tanesini erkek

yazarlar oluşturmaktadır. Tez danışmanlarının biyolojik cinsiyetlerine bakıldığında ise, 20 kadın ve (%64,52) 11 (%35,48) erkek danışmanın tez yönettikleri görülmektedir.

Grafik 7. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

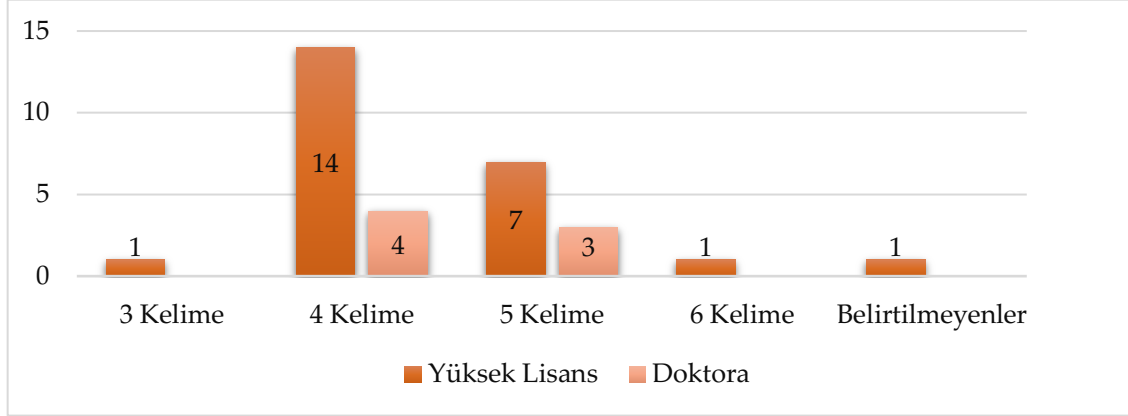
Grafik 7'ye göre; yazılan 31 adet lisansüstü tezlerinin sayfa sayıları incelendiğinde en çok oranla 1-100 sayfa arasında toplamda 11 (%35,48) adet lisansüstü tezi yazıldığı görülmektedir. Hemen ardından 101-150 sayfa aralığında yazılan 8 (%25,81) adet lisansüstü tez gelirken 151-200 sayfa arasında 6 (%19,35) adet lisansüstü tezin yazıldığı görülmektedir.

Grafik 8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre İstatistikleri

Grafik 8'e göre; yazılan lisansüstü tezlerinin sayfa aralıklarının akademik düzey doğrultusunda istatistikleri incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda ise, 24 adet lisansüstü tezin bulunduğu yüksek lisans derecesinde en çok 291 sayfa, en az ise 71 sayfa tez yazıldığı ve sayfa ortalamasının

133 olduğu görülmektedir. Doktora düzeyinde yazılan 7 adet lisansüstü tezlerde ise; en çok 346 sayfa, en az 96 sayfa tez yazıldığı ve ortalamasının 209,28 olduğu görülmektedir.

Grafik 9. Tezlerin Anahtar Kelimelerinin İstatistikleri

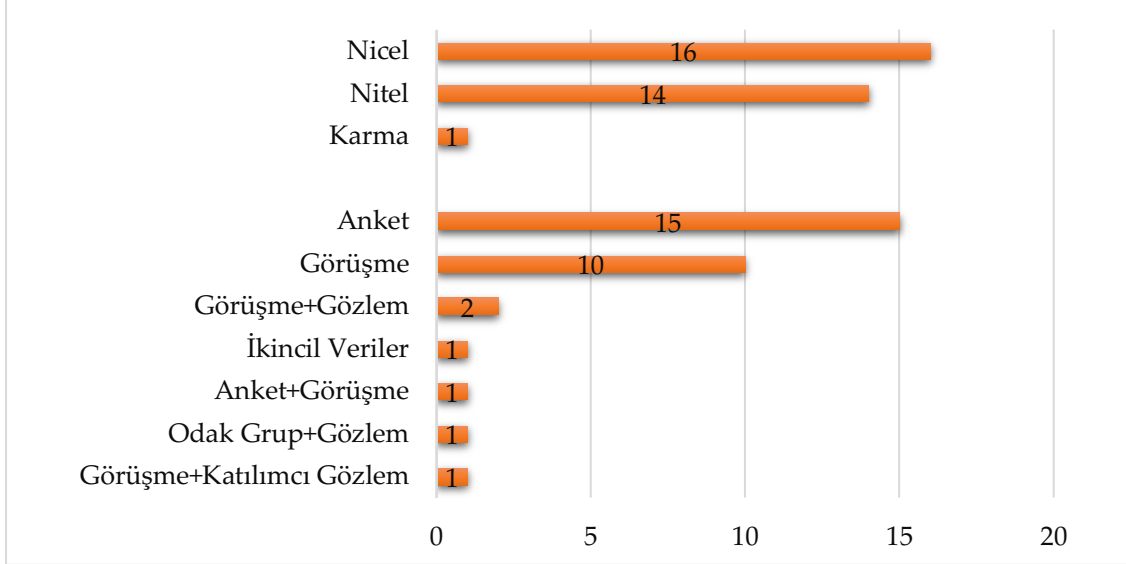
Grafik 9'a göre; ilgili lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin akademik düzeylerine göre istatistikleri incelendiğinde, öncelikle her iki akademik düzey tezlerinin de en az 3 adet anahtar kelimedenden oluştuğu görülmektedir. Tezlerde en çok 6 anahtar kelime ile karşılaşılmaktadır. 5 anahtar kelimedenden oluşan tezlerin 7 tanesini yüksek lisans tezleri oluştururken 3 tanesini doktora tezleri oluşturmaktadır. Son olarak 4 anahtar kelimedenden oluşan tezlerin ise; 14 tanesini yüksek lisans tezleri oluştururken 4 tanesini doktora tezlerinin oluşturduğu görülmektedir. Yapılan bu incelemede 1 adet tezin anahtar kelimelerinin belirtilmediği ve bu tezin yüksek lisans tezi olduğu bilinmektedir.

Tablo 1. Anahtar Kelimelerin Sıklığı

Anahtar Kelimeler	Sıklık	Anahtar Kelimeler	Sıklık
Toplumsal Cinsiyet	11	Cinsiyet Ayrımcılığı	2
Turizm	10	Girişimcilik	2
Kadın	6	Kadın Girişimciliği	2
Kadın Çalışan	3	Kariyer Engeli	2
Kadın İstihdamı	3	Kariyer Engelleri	2
Kadın Yönetici	3	Konaklama İşletmeleri	2
Ayrımcılık	2	Otel İşletmeleri	2
Cam Tavan Sendromu	2	Toplumsal Cinsiyet Roller	2
Cinsiyet	2		

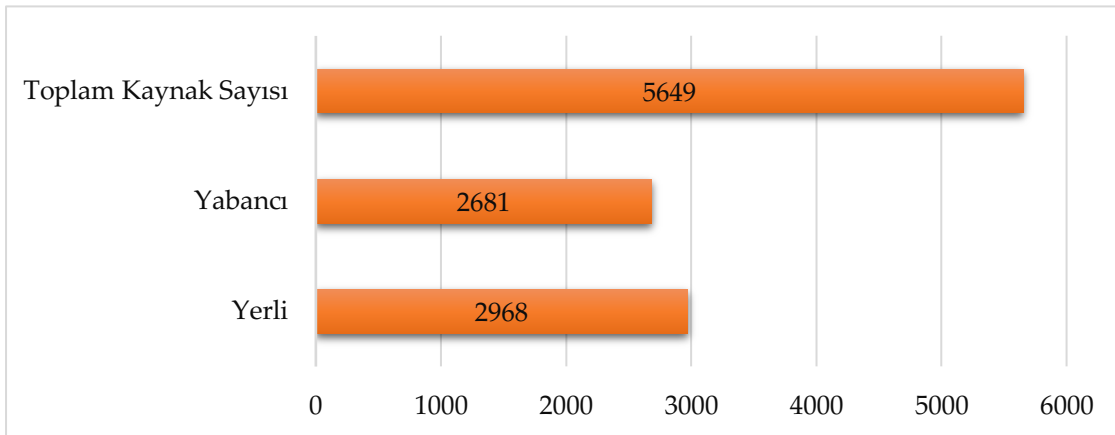
Tablo 1'e göre; tezlerde sıklıkla kullanılan anahtar kelimeleri incelenmiş ve bir tablo oluşturulmuştur. İlgili lisansüstü tezlerde "toplumsal cinsiyet" anahtar kelimesi 11 adet, "turizm" anahtar kelimesi 10 adet, "kadın" anahtar kelimesi 6 adet lisansüstü tezinde

kullanılmıştır. Ardından “kadın çalışan (3), “kadın istihdamı (3)” ve “kadın yönetici (3)” lisansüstü tezinde anahtar kelime olarak kullanılmıştır. Diğer anahtar kelimeler ise ayrı ayrı olmak üzere 2 adet lisansüstü tezlerinde anahtar kelime olarak kullanılmıştır. Tezlerde 1 kez kullanılan anahtar kelimeler ise tabloya dahil edilmemiştir.

Grafik 10. Tezlerde Kullanılan Yöntemler ve Veri Toplama Araçları

Grafik 10'a göre; tezlerde kullanılan yöntemler incelendiğinde grafiğin üst tarafında nitel, nicel ve karma olmak üzere toplam 3 yöntemin kullanıldığı görülmektedir. Çalışmanın %51,61'lik kısmını 16 adet lisansüstü tezinde kullanılan nicel yöntem oluştururken, %45,16'lık kısmını ise 14 lisansüstü tezinin kullanılan nitel yöntem oluşturmaktadır. İlgili lisansüstü tezlerin sadece 1 (%3,23) adetinde kullanılan karma yöntem ise doktora derecesine sahip tezde kullanılmaktadır. Ayrıca ilgili lisansüstü tezlerde kullanılan veri toplama araçları incelendiğinde, grafiğin alt tarafında veri toplama araçlarına yer verilmiştir. Buna göre, anket 31 lisansüstü tezin 15 (48,39) adedinde kullanılmasıyla en çok kullanılan araç olurken, ardından görüşme tekniği 10 (%32,26) adet lisansüstü tez çalışmasında kullanılarak ikinci en çok kullanılan araç olduğu görülmektedir. Son olarak 2 adet lisansüstü tezde kullanılan görüşme ve gözlem tekniği ise çalışmanın %6,45'lik kısmını oluşturmaktadır.

Grafik 11. Tezlerde Kullanılan Kaynakların İstatistikleri

Grafik 11'e göre; ilgili lisansüstü tezlerde kullanılan kaynakların istatistikleri incelendiğinde; toplam 31 adet lisansüstü tezinde 5649 tane kaynak kullanılmıştır. Bu kaynakların 2968 (%52,54)

tanmesini yerli kaynaklar oluştururken, 2681 (%47,46) tanesinin yabancı kaynaklardan oluştuğu görülmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Turizm literatürü incelendiğinde toplumsal cinsiyet temalı tezlerin tespit edilmesi ve farklı disiplinlerle ilişkisinin ne ölçüde olduğu, güncel olarak nasıl eğilim sergilediği konularına açıklık getirmesi adına yapılan bu araştırmanın literatüre teorik açıdan katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Bu noktada turizm konulu tezlerde toplumsal cinsiyet temasını işleyen ve erişime açık olan ilk tezin yayımlanma tarihi 2006 yılı olarak görülmektedir. Bu tarihten sonra konuya eğilim gösterilmiş ve fakat bir süre yatay bir eğilimde seyreden lisansüstü tez çalışmaları 2018 yılı itibariyle kademeli olarak artış sergilemiştir. Özellikle 2018 – 2020 yılları arasında yükselen bir grafiğe sahip olan ve 2020 yılında 6 (%19,35) çalışma ile tavan noktasına ulaşan turizmde toplumsal cinsiyet temalı tezler eğilim bu tarihten sonra durağan bir hal almış ve 2022 yılının ilk yarısında sadece 2 çalışmaya yön verebilmiştir.

Çalışmalara yayımlandıkları üniversiteler ölçeğinde bakıldığında en fazla tezin Mersin, Akdeniz ve Muğla üniversitelerinden çıkmış olduğu görülmektedir. Genel olarak tezlerin kıyı kesimlerinde olan illerde oluşmasının temel sebepleri olarak ise turizm işletmelerinin yoğunluğu ve turizmde ortaya çıkan sorunların o illerde daha fazla ön plana çıkması ve sebep-sonuç ilişkilerinin daha net ortaya çıkmasıyla ilişkilendirilebilmektedir. Bunun yanı sıra 31 çalışmanın yapıldığı enstitülere baktığımızda 29 tezin yazıldığı sosyal bilimler enstitüleri ön plana çıkarken, lisansüstü eğitim ve sağlık bilimleri enstitüleri ise 1'er tez ile sosyal bilimler enstitülerini takip etmektedir. Ayrıca yayımlanan tezlerin 24 (%77,42) tanesinin yüksek lisans döneminde çalışıldığı ancak doktora seviyesinde 7 (%22, 58) adet tez yayımlandığı görülmektedir. Erişime açık olan toplamda 31 tezin yazım dillerine bakıldığında 30 (%96,77)'unun Türkçe, 1 (%3,23)'inin ise İngilizce olarak yazıldığı görülmektedir.

Tezlerin yayımlandığı ana bilim dalları incelendiğinde 14 tez ile Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı ön plana çıkarken, turizm alanının farklı disiplinlerle ilişkisinin azlığı ise göze çarpmaktadır. Turizm konusu; temasının dışında farklı disiplinler olan "Antropoloji, Beden Eğitimi ve Spor, Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet, Sosyoloji, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler" gibi ana bilim dalları ile ilişkilendirilmekte ve toplamda 7 çalışmaya yön verdiği görülmektedir.

Turizmde toplumsal cinsiyet temasını işleyen tezleri yürüten 62 araştırmacı incelendiğinde; biyolojik cinsiyeti kadın olan 44 birey ve biyolojik cinsiyeti erkek olan 18 bireyin çalışmalarda yer aldığı görülmektedir. Bu noktada kadın bireylerin toplumsal iktidar felsefesine ve bunun paralelinde toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine karşı daha aktif rol oynadıkları söylenebilmektedir.

Çalışma, yayımlanan tezlerin sayfa ve kelime gibi istatistiksel analizini de yapmakta ve daha sonra konuya eğilim gösterecek bireylere ışık tutmaktadır. Buna göre 71 sayfa ile en az sayfa sayısına sahip bir yüksek lisans tezi mevcutken, 346 sayfa ile en çok sayfa sayısına sahip bir doktora tezi bulunmaktadır. Tezler genel bir bakışla incelendiğinde 100 sayfa ve altında toplam 11 (%35,48) tezin olduğu görülmektedir.

Bibliyometrik çalışmaların en temel araştırma alanlarından olan anahtar kelimelere bakıldığında, incelenen 31 tezin 18'inin 4 anahtar kelimeye sahip olduğu, bunların dışında kalan tezlerde ise en az 3 kelime, en çok 6 kelimeye yer verdiği görülmektedir. Bunun dışında bir yüksek lisans tezinde anahtar kelimelere yer verilmediği dikkati çekmektedir. Sıklıkla kullanılan kelimelere bakıldığında "toplumsal cinsiyet" 11 kez ile başı çekerken, "turizm" 10, "kadın" ise 6 kez ile yer almaktadır.

İlgili lisansüstü tezler incelendiğinde karşılaşılan yöntemlerin 16 adedi nicel yöntemle işlenirken, verilerin 15'i anket, 1'i ise ikincil veriler aracılığıyla toplanılmıştır. Nitel yöntemin kullanıldığı tezlerin sayısı ise 14 adettir. Bu tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının çoğunluğunun görüşme (10) olduğu gözlemlenmiştir. Nitel ve nicel yöntemin dışında 2016 yılında yayımlanan bir doktora tezinde ise karma yöntem kullanılmıştır.

Son olarak, incelenen 31 tezde kullanılan kaynakların istatistiklerine yer verilmiş olup, 5649 adet kaynağın 2968'i yerli, 2681'i ise yabancı kaynaklardan oluşmaktadır. Yazım dili Türkçe olan lisansüstü tezlerin (30) birinde kaynakların tamamı (99) yerli kaynaklardan oluşmuş olup bu tezin akademik düzeyi yüksek lisansdır. Yazım dili İngilizce olan 1 adet yüksek lisans tezinde ise 189 kaynağın yalnızca 1 adedi yerli kaynak olarak dikkat çekmektedir.

Araştırma yöntem ve teknikleri düşünüldüğünde pozitivist, yorumsamacı ve eleştirel yaklaşımlara ek olarak postmodernizmin ortaya çıkmasıyla bireyin ve toplumun sosyolojik anlamda ayrıştırılarak incelenmesi ön plana çıkmış ve toplumsal cinsiyet olgusu ile ilgili literatür oluşmaya başlamıştır. Bu bağlamda özel sektörde yer alan turizm alanında hem bireyin koşulları hem de alanın sürdürülebilirliği adına, akademik düzeyde yapılan çalışmaların uygulama alanlarına inmesi sağlanmalı ve pratikte yaşanan sorunların düzenlenmesi adına girişimlerde bulunulması gerekmektedir.

Bu araştırma ile Türkiye'de yayımlanmış turizm ve toplumsal cinsiyet temalı tezlerin bir araya toplanması ve daha sonra konuya eğilim gösterecek olan araştırmacıların literatüre derlenmiş şekilde ulaşmaları sağlanmaktadır. Yapılan çalışmalara yalnızca Yüksek Öğrenim Kurulu (YÖK) Tez Merkezi'nden ulaşıldığı için, alandaki çalışmayı genişletmek isteyen araştırmacıların farklı ulusal ya da uluslararası veri tabanlarını dahil edebileceği bir çalışmanın yapılabileceği düşünülmektedir. Çalışmada yalnızca lisansüstü tezler incelendiği için makale incelemelerine de yoğunlaşılabılır. Ayrıca yapılabilecek çalışmalar spesifik anlamda konuları bakımından incelenebilir; evren ve örneklemi de çalışmaya dahil edilebilir. Bunların yanı sıra; tezlerin temel konuları ile ilgili bilgi verilip, kaynakçada sunulan yerli ve yabancı kaynaklar daha derin tasnif edilip türleri (elektronik kaynak, kitap, makale vs.) incelenebilir.

Kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde ise yapılan çalışmaların kadın ve erkek gibi biyolojik cinsiyet ikiliklerine yoğunlaştıkları görülmektedir. Ancak literatüre cinsel yönelimler ya da kendini biyolojik cinsiyetine ait hissetmeyen bireylerinde dahil edilmesi ile alanın genişlemesi ve daha eşitlikçi bir yaklaşım sergilenmesi önerilmektedir. Ayrıca incelenen tezlerde cinsiyet ikiliği dışına çıkılmaması sorununun dışında çalışmaların temelinde kadınların sorunları ön plana alınmakta ve araştırmaların yönü bu şekilde incelenmektedir. Cinsiyet ikiliklerinin bu denli öne çıktığı bir durumda biyolojik cinsiyeti erkek olan bireylerin yaşadıkları sorunlara da eğilim gösterilmesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra turizm gibi "emek-yoğun" bir alanın, bireylerin performansları ile ayakta kaldığı düşünülünce konu üzerine daha fazla eğilim gösterilmeli ve yapılan tezlerin alana farklı bakış açıları getirmesinin de önü açılmalıdır. Son olarak toplumsal ölçekte öğrenilmiş düşünce yapılarının; cinsiyet ayrımcılığı, cinsiyete göre meslek dağılımı, benzer işlerde ücret eşitsizliği, çalışma saatlerinde yaşanan dengesizlik, cinsiyete bağlı düşük vasıflı iş alanlarına yöneltme gibi bazı konularda sorunların yaşandığı bilinmesine rağmen (Koç ve Uşaklı, 2022; Kemer ve Aslan, 2022; Kabil, 2022), turizm yazınında yalnızca 31 teze konu olması hem nitelik hem de nicelik bakımından yetersiz kalmaktadır. Tezlerin makalelere göre daha kapsamlı analizleri içerdiği düşünülünce toplumsal cinsiyet ve turizm temalı tez çalışmalarının artırılması, alanda farkındalık kazanılmasını destekleyecektir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Türk Turizm Araştırmaları Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazar(lar)ına aittir.

Etik Kurul Onayı: Çalışma kamuya açık ikincil verilerin kullanılmasıyla oluşturulmuştur.

Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır.

KAYNAKÇA

Acar-Erdol, T. ve Gözütok, F.D. (2019). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eğitim Programının Değerlendirilmesi, *İlköğretim Online*, 18(4): 1497-1519.

Acar-Erdur, D. ve Ozgunlu, F. (2020). Çalışma Yaşamında Ayrımcılık: LGBT+ Bireylere Yönelik Nitel Bir Araştırma, *Business and Economics Research Journal*, 11(2): 479-494.

Akın, A. (2007). Toplumsal Cinsiyet (Gender) Ayrımcılığı ve Sağlık, *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26: 1-9.

Akın, A., Şimşek, M.Ş. ve Akın, A. (2012). Turizm Sektörünün Ekonomideki Yeri ve Önemi, *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 4(7): 63-81.

Akkaşoğlu, S., Akyol, C., Ulama, Ş. ve Zengin, B. (2019). Tarım Turizmine Yönelik Hazırlanan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(2): 1193-1218.

Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki Turizm Eğitimi, *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2):7-18.

Arabacı, H. (2018). Turizm Sektörünün Ekonomik Büyümeye Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(3): 104-109.

Ardıç-Yetiş, Ş. ve Çalışkan, N. (2020). Turizm Sektöründe Kadın İstihdamı: Mevcut Duruma İlişkin Bir Değerlendirme, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3): 105-119.

Ataklı-Yavuz, R. (2016). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Ekseninde Kadın İstihdamı ve Ekonomik Şiddet, *Journal of Life Economics*, 3(3): 77-100.

Avcı, C. (2021). Turizm İşletmelerinde Cinsiyet Ayrımcılığı: Kavramsal Bir Değerlendirme, *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 1(2):1-14.

Aydın-Tükeltürk, Ş. ve Şahin-Perçin, N. (2008). Turizm Sektöründe Kadın Çalışanların Karşılaştıkları Kariyer Engelleri ve Cam Tavan Sendromu: Cam Tavanı Kırmaya Yönelik Stratejiler, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(2): 113-128.

Aykaç, A. (2020). Toplumsal Dışlamanın Sosyolojik Zeminleri, *Toplum ve Hekim*, 35(2): 85-94.

Bingöl, O. (2014). Toplumsal Cinsiyet Olgusu ve Türkiye'de Kadınlık, *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, (3): 108-114.

Bora, A. (2012). Toplumsal Cinsiyete Dayalı Ayrımcılık, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar*, 175-187.

Boyacıoğlu, E.Z. ve Elmas, Ç. (2019). Turizm ve Kadın Olgusunun Bibliyometrik Yaklaşım ile İncelenmesi, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(1): 32-52.

Can, Y. (2013). Kadına Yönelik Şiddetin Toplumsal Cinsiyet Temelleri: Niğde Örneği, *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken/Journal of World of Turks*, 5(1): 203-216.

- Ceren, A. (2021). Turizm İşletmelerinde Cinsiyet Ayrımcılığı: Kavramsal Bir Değerlendirme, *Turizm ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 1(2): 1-14.
- Çelik, G. (2016). "Erkekler (de) Ağlar"! Toplumsal Cinsiyet Rollerini Bağlamında Erkeklik İnşası ve Şiddet Döngüsü, *Fe Dergi*, 8(2): 1-12.
- Çetin, D. ve Bilir-Güler, S. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Liderlik Kavramını Algılama Biçimleri, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2): 47-54.
- Çetinkaya, S. K. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Nesne Psikoloji Dergisi*, 1(2): 21-43.
- Çumur, Ş. (2021). *Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Kadın ve Mekân*, (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Konya Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.
- Demir, M. (2011). İş Yaşamında Ayrımcılık: Turizm Sektörü Örneği, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1): 760-784.
- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kültürel Turizm, *Ege Coğrafya Dergisi*, 14(1-2): 99-107.
- Erdem, B. (2004). Otel İşletmelerinde İnsan Kaynakları Planlamasının Yeri ve Önemi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(11): 35-54.
- Ergün, G. S. ve Kalıpçı, M. B. (2020). Turizm ve Şikâyet: Bibliyometrik Bir Analiz, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 17(3): 444-463.
- Erikli, S. (2020). Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığının Görünümü, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1): 36-60.
- Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D.M. ve Demirci, D. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi, *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(1): 46-63.
- Evren, S. and Kozak, N. (2014). Bibliometric Analysis of Tourism and Hospitality Related Articles Published in Turkey, *Anatolia*, 25(1): 61-80.
- Gönenç, İ.M., Topuz, Ş., Yılmaz-Sezer, N., Yılmaz, S. ve Büyükkayacı-Duman, N. (2018). Toplumsal Cinsiyet Dersinin Toplumsal Cinsiyet Algısına Etkisi, *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1): 22-29.
- Güldü, Ö. ve Kart, M. E. (2009). Toplumsal Cinsiyet Rollerini ve Siyasal Tutumlar: Sosyal Psikolojik Bir Değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(03): 97-116.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153):157-171.
- Güvenç, G. ve Aktaş, V. (2006). Ergenlik Döneminde Yas, Toplumsal Cinsiyet, Bireysel ve İlişkisel Tutumlar, Benlik Değeri ve Yaşam Becerilerine İlişkin Algı Arasındaki İlişkiler, *Türk Psikoloji Dergisi*, 21(57): 45-64.
- Hall, C. M. (2011). Publish and Perish? Bibliometric Analysis, Journal Ranking and the Assessment of Research Quality in Tourism, *Tourism Management*, 32(1): 16-27.
- Haydaroglu, C. (2022). Finansal Kriz Üzerine Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(1): 67-78.

- İçli, G. (2017). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Politikaları ve Küreselleşme, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30): 134-143.
- Kabil, E. N. (2022). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliklerinin Kadınların Motivasyon ve Verimliliği Üzerindeki Rolü: Mutfak Departmanı Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Journal of New Tourism Trends*, 3(1): 70-85.
- Kara, Z. ve Gürhan, N. (2013). Eşit/sizliğin Tarafı Olmak: Mardin’de Toplumsal Cinsiyet Algısı, *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1):65-92.
- Kara, Z. ve Karaca, S. (2022). Bir Grup Üniversite Öğrencisinde Toplumsal Cinsiyet Roller ve Homofobi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 30(6): 392-399.
- Karabatan, E. ve Balcıoğlu, İ. (2021). Cinsel Yönelime ve Cinsiyet Kimliğine Dayalı Ayrımcılıkların Nefret Suçları Bağlamında İncelenmesi, *Aydın İnsan ve Toplum Dergisi*, 7(2): 169-190.
- Karaman, D. (2018). Hizmet Sektöründe İlişkisel Pazarlamanın Önemi: Teorik Bir Araştırma, *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1): 23-40.
- Kemer, E. ve Aslan, Z. (2022). Konaklama İşletmelerinde Kadın Yönetici Olmak: Vignette Tekniği Uygulaması, *Turizm Akademik Dergisi*, 9(1): 39-53.
- Kıral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15): 170-189.
- Koç, B. ve Uşaklı, A. (2022). Kadın Çalışanların Turizm Sektöründen Ayrılma Nedenleri: Keşifsel Bir Araştırma, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(1): 589-609.
- Metin, A. (2011). Kimliğin Toplumsal İnşası ve Geleneksel Kadın Kimliğinin Aktarımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1): 74-92.
- Nalçacı-İkiz, A. (2020). Turizm İşletmelerinde Cinsiyet Ayrımcılığı ve Kadın Çalışanlar: Yöneticilerinin Konuya İlişkin Tutum ve Uygulamaları, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (50): 373-396.
- Nebioğlu, O. ve Kalıpçı, M. B. (2020). Planlı Davranış Teorisi ve Turizm Üzerine Yapılan Uluslararası Yayınların Bibliyometrik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 1-14.
- Öcal, A. T. (2021). Türkiye’de İşgücü Piyasasında Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği, *World Women Conference-II* (2): 813-825
- Ödemiş, M. (2022). Turizm Talebi Kapsamındaki Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (1994-2021), *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(1): 525-541.
- Özdemir, H. (2019). Toplumsal Cinsiyet Perspektifinde Erkeklik ve Kadınlık Algısı: Bir Alan Araştırması, *Asya Studies*, 4(10): 90-107.
- Özdemir-Akgül, S. (2020). Turizmde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadınların Güçlendirilmesi ile Mutluluk Endeksi Arasındaki İlişki, *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 9(2): 160-178.
- Özen, S. ve Can, D. (2018). İnsan Kaynakları Yöneticilerinin İşyerinde Toplumsal Cinsiyet Algıları, *Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 19(42): 13-34.
- Özputat, F. ve Özvarış, Ş. B. (2019). Akşehir Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Özyeterlilik Düzeyleri ve Toplumsal Cinsiyet Algılarının Belirlenmesi, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 28(2): 98-107.

- Pelit, E., Güçer, E. ve Demirdağ, Ş.A. (2016). Kadın İşgörenlerin Karşılaştığı Sorunların İş Brakma Eğilimlerine Etkisi: Otel İşletmelerinde Bir Araştırma, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 43-65.
- Saatçi, G. ve Aksu, S. (2020). Ayrımcılık Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrisi: Turizm Perspektifinden Bir Değerlendirme, *TÜBAV Bilim Dergisi*, 13(1):111-125
- Sofuoğlu, N. (2010). Butler'ı Schutz ile Okumak: Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Cinsiyet Ayrımcılığının Bazı Göstergeleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Toplum Bilimleri Dergisi*, (4): 83-93
- Şimşek, H. (2011). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Üreme Sağlığına Etkisi: Türkiye Örneği, *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(2): 119-126.
- Şit, M. (2016). Türkiye'de Turizm Sektörünün İstihdama Katkısı, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 7(1): 101-117.
- TDK (2022). <https://sozluk.gov.tr/> [Erişim Tarihi: 26.07.2022].
- Tekin, Ö.A. (2017). Turizm Sektöründe Toplumsal Cinsiyet Algısı: Beş Yıldızlı Otel Çalışanları Üzerine Bir Araştırma, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 4:669-684
- Turan, H. ve Şen, M. L. (2014). Büyükşehir Belediyelerinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Algısı: Stratejik Planlar, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1): 53-72.
- Tutar, F., Alparslan, C., Tutar, E. ve Erkan, Ç. (2013). Turizm Sektörünün İstihdam Üzerine Etkileri, *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 2(4): 14-27.
- Uluyol, F. M. (2016). Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelime Bağlı Zorbalığa Maruz Kalma, Sosyal Destek ve Psikolojik İyilik Hali Arasındaki İlişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 19(2): 87-96.
- Uzun, A. (2022). Pembe ve Mavi İkiliğine Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Postmodern Feminist Bir Yaklaşım, *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, 5(1): 178-196.
- Ünal, F., Tarhan, S. ve Çürükvelioğlu- Köksal, E. (2017). Toplumsal Cinsiyet Algısını Yordamada Cinsiyet, Sınıf, Bölüm ve Toplumsal Cinsiyet Oluşumunun Rolü, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1):227-236.
- Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet ve Cinsiyet Rollerinin Algılanışı, *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (35): 29-56.
- Yelman, E. (2022). Türkiye'de Vergi Afları Üzerine Yazılmış Olan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *International Journal of Public Finance*, 7(1): 211-238.
- Yıldırım, S. (2021). Ayrımcılık Temelli Dışlanma: Türkiye'de Çalışma Hayatında Kadınlar, *Sgd-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 11(2): 321-346.
- Yılmaz, S. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Günlük Hayattaki Yansımaları: Çorum/Alaca Örneği, *İmgelem*, 2(2): 59-79.
- Zengin, B. ve Cengiz, M. (2021). Yavaş Şehir (Cittaslow) Konusundaki Lisansüstü Çalışmaların Bibliyometrik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 2235-2253.
- Zeybekoğlu, Ö. (2009). *Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Zupic, I. and Čater, T. (2015). Bibliometric Methods in Management and Organization. *Organizational Research Methods*, 18: 429-472.